СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 134. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 11 червня 1935. — VOL. XLIII. No. 134. Jersey City, N. J., Tuesday, June 11, 1935. THREE CENTS

РЕПУБЛИКАНСЬКА ПАРТІЯ РЕОРГАНІЗУЄТЬСЯ ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ ДЕМОКРАТІВ

СПРІНҐФІЛД (Илинойс). — Републиканські лідери скликали сюди конференцію републиканців з десятьох центрально-західних стейтів, щоб обговорити способи оживлення партії та пляни кампанії проти демократичного уряду.

Приготування до скликання конференції пороблено ще перед виданням рішення найвищого суду проти „Найри". Боротьбу проти „Найри" вважали тоді републиканські провідники головною точкою своєї діяльности. З проголошенням закона про відбудову краю неконституційним републиканська партія знайшлася тепер у ще тяжчім положенню, ніж вона була досі. З огляду на те, що прихильники президента Рузвелта критикують становище суду як невідповідаюче новим часам та осуджують традиційне підпирання стейтових прав, републиканські лідери пробують висунути на перший плян боротьбу за права стейтів.

Конференція має велике значення з огляду на наступні вибори президента. Провідники цеї конференції певно будуть кандидувати на номінацію репобликанської партії на уряд президента на найближчу каденцію. Досі на перший плян висуnувся як евентуальний кандидат бувший президент Гувер. На конференції велике значення має сенатор Бора.

ДЕМОНСТРАЦІЯ ПРОТИ ОБТИНАННЯ ЗАПЛАТИ.

НЮ ЙОРК. — Кравецька юнія влаштувала в суботу в так званім кравецькім дистрикті велику юнійну демонстрацію проти обтинання заплати робітникам.

Демонстрація була відповіддю юнії на заходи підприємців використати судове рішення, що касує закон про відбудову краю як неконституційний, для знижування робітничої заплати і продовжування часу праці. Вона мала показати готовість робітничих організацій боронити своїх прав зорганізованою силою юнії. Рівночасно заряд юнії подав до відома, що збирає міліоновий фонд на оборону кравецьких робітників.

Подібні демонстрації збирається юнія влаштувати в деяких інших містах коло Ню Йорку, до котрих останніми часами почали підприємці переносити свої робітні.

ПЕРШЕ ЛЕТУНСЬКЕ СВЯТО.

НЮ ЙОРК. — У парку Белведер у Норт Біч, на Лонг Айленді, відбулося в неділю, 9-го червня, „перше летунське свято", що мало на ціли зацікавити громадянство летунською справою. На свято прибули коло дві тисячі гостей.

Свято почалося молебнем, що його відправив в асисті околичних священиків епископ д-р Константин Богачевський, котрий теж зложив аранжерам бажання успіху. Промовляли потім: Евген Драгінда, д-р Льонгин Цегельський, представник Литовського Леґіону Юргела, Олександер Шаповал і інші.

Багато учасників потім вибралися на недалекий летничий порт, щоб вилітати в повітря на літаку „Україна".

ЗЛОВЛЕНО ВИКРАДАЧІВ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент судівництва подає до відома, що його агентам удалося зловити паню Маргарету Вейлі та її чоловіка, Гармона Вейлі, котрі потім признались до участи у викрадненю Джорджа Вейергойзера, молодого сина міліонера. Зізнання цих двох винуватців годяться в тому, що третьою особою, вмішаною в це викрадення, був Вилієм Мейґен, котрого тепер поліція пошукує.

На слід Вейлів поліція попала через позначені банкноти, що були заплачені батьком викрадeного як викуп викрадачам. Поліція вже захопила автомобіль Мейґена з 15,000 долярів грошей, що походять з викупу.

Тимчасом у Ню Йорку поліція ще не попала на слід пропавшого 5-літнього хлопця, Джана Кавла.

ВАЖНИЙ МЕДИЧНИЙ ВИНАХІД.

АТЛАНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — Перед зборами Американського Медичного Союзу, що тепер відбувається в цьому місті, демонстровано важний медичний винахід, котрий, як кажуть винахідники, буде мати величезне значення для лічення преріжних недуг.

Винахідники називають його „медичним тушом мозку", а полягає він в очищенню центральних нервових клітин, себто мозку, з занечищення. Така купіль, як кажуть, помагає при лікуванню дитячого паралiжу й інших недуг.

Цю „купіль мозку" придумав по 5 роках розслідів і дослідів д-р Джордж Ретен, професор медицини в Сиракюському університеті.

РЕЧЕНЕЦЬ ВИМІНИ ГРАМОТ ЗІ СТАРОГО ДО НОВОГО РОДУ ОБЕЗПЕЧЕННЯ КІНЧИТЬСЯ 30 ЧЕРВНЯ 1935 РОКУ. ЯКЩО ВИ НЕ ЗМІНИЛИ ЩЕ СВОЄЇ ГРАМОТИ, ТО ПОСПІШІТЬСЯ, БО ЧАС УЖЕ КОРОТКИЙ. ПРИПИЛЬНУЙТЕ, ЩОБ ВАША ГРАМОТА НАСПІЛА ДО ГОЛОВНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ ДЛЯ ВИМІНИ НАЧАС!

НАУКА ЗНОВУ ПОБОРОЛА НЕДУГУ.

Перед Американським Товариством Клінічних Патольоґістів в Атлянтик Сити, Н. Дж., читали д-ри Паркер і Крейке реферати про великі поступи медицини в поборюванню гострої недокровности й таємничої нової недуги, званої аґранульоситозіс, що нищить клітини. крови. За останні роки ця недуга вбила в Америці 1,300 людей.

ГРОМАДСЬКІ ШКІДНИКИ.

В Перемишлі відбулася судова розправа проти війта з Ляцької Волі, пов. Мостиська, Йосифа Кабата і громадського писаря Яна Длуґоша за спроневірення громадських грошей. Переведена з наказу староства люстрація громадської господарки викрила недостачу 334 зл. з ґрунтового податку і 162 зл. з дорогових оплат. Гроші інкасував від селян війт Кабат і брав для себе в порозумінні з писарем Длуґошом. Присуд іще не оголошений.

ПРИЧИНА РОЗВОДУ.

У Гамбурґу одна жінка дістала розвід на тій простій підставі, що її чоловік комуніст. Коли ту причину приймуть як рішальну для розводу надалі, тоді в Німеччині буде небавком маса розведених комуністів.

НАЩАДОК СОБІСЬКОГО У ЗАХИСТІ ДЛЯ БІДНИХ.

Мадярська преса повідомляє, що в одному захисті для бідних у Будапешті живе 53-літній ґраф, що доказує ґенеальоґічним деревом, як він походить у простій лінії від короля Яна Собіського. Він живе надією, що якась справжня княжна або американська міліонерка згодиться вийти за нього замуж.

МАДЯРЩИНА ВИСЛАЛА СВОГО ПОСЛА ДО МОСКВИ.

Мадярська аґенція повідомляє: Горті згодився на створення мадярського посольства у Москві. Мадярським послом у Москві буде Юнґерт Арнот.

ТАЄМНА ДОЛЯ МАРСЕЛЬСЬКОЇ ФІЛЬМИ.

У звязку з судовим слідством у справі атентату на югославського короля Олександра в Марселі висвітлювано перед кількома днями в судовій салі фільму, яку накрутив оператор великого французького фільмового виробництва підчас атентату. Ледви розпочався сеанс, в операторській комірці вибухла пожежа, що знищила цілу фільму. Пожежа видалася дуже підозрілою і тому наказано строге слідство, щоби викрити її причину. Вислід слідства держать у тайні, але нема сумніву, що вогонь був ділом саботажу. Оператора, що висвітлював фільму, арештовано. На щастя, є ще одна копія цієї фільми в архіві міністерства справедливости в Парижі. Зрештою фільма з марсельського атентату має вже свою історію. Всупереч забороні французької влади пробовано цю фільму перепачкувати літаком до Америки, але літак постигла катастрофа і залогу з фільмою ледви вратовано. Після дальших невдалих спроб перепачкувати за границю фільма знайшлася остаточно в руках французької судової влади, що зладила з неї дві копії, з яких одну вкрадено. З тяжким трудом удалося французькій поліції зловити злодіїв і відобрати фільму, але вона була така знищена, що не надавалася вже до вжитку. Отже залишилася тільки одна копія й оригінал, а тепер, коли згорів оригінал, французька влада розпоряджає ще тільки одною копією.

СТУДЕНТ ТЕОЛЬОГІЇ ПОКИНУВ ГРЕКО-КАТ. ОБРЯД.

З третього року духовної семинарії виступив, як повідомляє „Громадський Голос", студент Михайло Винницький, родом з Коритник, і зголосив у старостві, що виступає зовсім з греко-католицької церкви. Староство приняло це зголошення без перепон. Винницький є москвофілом.

ПОЛЬСЬКИЙ БІСКУП ПРОТИ ПІЛСУДСЬКОГО.

У звязку зі смертю марш. Пілсудського у Кельцах прийшло до характеристичної події. Є там епископ кс. Лосінський, знаний з непримирного становища супроти марш. Пілсудського. Довідавшись про смерть маршала, він не вивісив хоругви і зробив це аж на специяльну інтервенцію, але й цим разом хоругва не мала жалібної ознаки. Щойно на нову інтервенцію епископ звелів прибрати прапор чорною матерією.

Коли місцеві організації зажадали, щоб на знак жалоби бити у всіх костелах у дзвони, епископ спротивився цьому. Тоді делеґації Союзу леґіоністів, старшин і підстаршин резерви, стрілецького союзу й інших вийшли на дзвіницю і почали дзвонити. Епископ вислав своїх людей, щоби станули цьому на перешкоді, але надармо.

З цього приводу настало серед населення велике обурення. Юрба цілий день пробувала добутися до епископської палати, так, що з допомогою мусіла поспішити поліція. Тепер під палатою сторожать щість поліцаїв під командою офіцира.

ОБЕРЕЖНО З МАЛЮВАННЯМ УСТ.

В Печеніжині біля Коломиї склалася траґічна подія, що повинна стати осторогою для жінок, які малюють собі уста. Двацятьлітня Фані Еренверт мала маленьку ранку на губах, що походила від здертя шкіри. Не зважаючи на те, вона помалювала собі крейдою уста. Наслідки були фатальні. Появилося затроєння крови з ґанґриною. Лікарі не могли нічого помогти, бо ґанґрина дійшла швидко до мозку і дівчина вмерла до двох днів.

ЗГИНУЛИ 400 ВУГЛЕКОПІВ.

В копальні під Чечван (Китай) сталася велика катастрофа. Заляла копальню вода, наслідком чого 400 китайських вуглекопів і один японський інжинір згинули. Ратункові роботи мусіли перервати, бо вінди і помпи станули, тому, що зіпсувалися електричні проводи. В копальні було 600 робітників, з яких 200 вратовано.

З ДИТЯЧОГО ЖАРТУ ПОДВІЙНЕ ВБИВСТВО.

НЮ ЙОРК. — Коли Домінік Косентіно сидів собі в неділю зполудня з жінкою на ґанку дому, в котрім він є сторожем, до них підійшла їх 6-літня донька Джозефіна та з плачем розказала їм, що Антоніо Фонтано, трохи старший від неї італійський хлопчина, обризкав болотом її новісіньку суконку. Пані Косентіно взяла плачучу дитину за руку та повела її до дому Фонтанів пожалуватися на поведінку їх хлопця. Між нею й панею Фонтано скоро прийшло на дворі до голосної сварки. Незадовго вони схопили себе за волосся. Фонтано надбіг на поміч жінці, а коли пані Косентіно не пускала волосся його жінки, він укусив паню Косентіно в руку. На цю хвилю вулицею надійшов Косентіно й побачив бійку. Він вернувся до хати, дістав револьвер та пішов до дому Фонтанів. Увійшов у мешкання Фонтанів і, не кажучи й слова, почав стріляти. Віддав 4 стріли, вбиваючи ними на місці чоловіка й жінку.

Потім пішов на поліційну стацію й сказав: „Я щойно вбив жінку й чоловіка". Поліція спершу не вірила йому, бо він виглядав дуже спокійний. Та коли один поліцай зателефонував, що в його окрузі вбито чоловіка й жінку, поліція арештувала Косентіна як душогуба.

НА УКРАЇНІ ЗНОВ РОЗСТРІЛЮЮТЬ

БЕРЛІН. — Німецькі ґазети подають, що одержали відомости, що на Україні під Советами розстріляно „пять агентів Гітлера". Далі подають, що в Штрасбурґу біля Одеси розстріляно Михайла Рерика за те, що вислав 500 письм з „фальшивими інформаціями" про життя під Советами фашистівським організаціям у Німеччині, Польщі й Финляндії. У доказ його співпраці з фашистами взято те, що він одержав через Торгсін 49 німецьких марок. Розстріляний залишив родину з 7 осіб.

АКАДЕМІЯ В ЧЕСТЬ СИМОНА ПЕТЛЮРИ.

ПАРИЖ (Офінор). — В 9-ту річницю смерти головного отамана Симона Петлюри відбулися врочисті святкування й академії. На цвинтарі зібралися були заступники Бібліотеки ім. С. Петлюри та ріжних українських організацій, які вкрили могилу цілою горою цвітів українських кольорів. Потім відбулась інтимна академія в домі Бібліотеки, а ввечір велика академія, влаштована місцевою Громадою з участю заступників ріжних народів та з прегарним концертом. Промови нагадували присутнім образ і ідеї Симона Петлюри і це враження було покріплене мистецьким виконанням жалібних пісень подвійним квартетом під орудою А. Чехівського. Присутні склали щедрі жертви на річ Бібліотеки.

ПОЛЬЩА НЕ ПОВИТАЛА РАДО БЕНЕША.

ВАРШАВА. — Недавно тому переїжджав через Варшаву до Москви французький премієр Ляваль. З того приводу влаштовано Лявалеви щире приняття та запрошено його позістати у Варшаві два дні. Ту подію пригадують тепер у звязку з подібним переїздом до Москви чехословацького міністра заграничних справ, Едварда Бенеша, що поїхав скріпляти приязні відносини між Чехословаччиною і Советами. Ця поїздка не подобалася Полякам. І тому стрінув Бенеша на двірці тільки незначний урядовець польського уряду. Ні не запрошувано його остатись у Варшаві. Бенеш обїхав Варшаву автомобілем тільки в товаристві членів чехословацького посольства, а потім зараз відїхав до Москви.

ЗАПОВІДАЮТЬ ДЕСЯТЬ РОКІВ НЕСПОКОЮ.

БЕРЛІН. — „Берлінер Таґеблят" подає огляд поглядів ріжних учених, історіків, політиків і економістів на те, що жде Европу в найближчих 10 роках. Назагал заповідають: війну, комунізм та економічну революцію. Велс заповідає цілковитий занепад теперішньої соціяльної структури. Може прийти до такого хаосу в Европі, який досі відомий тільки в історії Китаю. Та можливо, що нові люди вратують Европу від того нещастя. Будуть ними, на думку Велса, техніки і летуни, які готові перебрати в Европі диктаторську владу.

СМЕРТЬ СЛАВНОГО САДІВНИКА.

МОСКВА. — Помер у 81-шім році життя Іван Мичурин, відомий російський садівник і огородник. Замолоду ходив до гімназії, але з наукою якось не йшло. Вступив потім до склепу на помічника. І тут не повезло. Тоді перейшов до садівництва, яке було в крови його родини, що займалася садівництвом з діда-прадіда. Він обїхав цілу Росію і приглянувся садівництву та прийшов до переконання, що щодо цього нема ніякого порядку. Тоді він зачав плекати нові сорти овочів і ярин, які можна би було виплекати в тім кліматі, який є в Росії. Його досліди доказали, що й на півночі в холоднім кліматі можна плекати певний сорт винограду та ріжного роду яблока і т. д.

НІМЕЧЧИНА ЗНОВ ЗАГОВОРИЛА ПРО МОРАТОРІЮ.

БЕРЛІН. — Німеччина не думає сплачувати довгорічеченьких довгів. Це видно по тім, що д-р Гялмар Шахт, міністер і президент державного банку, заповів наради з заграничними вірителями в справі продовження мораторій на ці довги.

СОВЕТИ СПРАВИЛИ БЕНЕШОВИ ВЕЛИКУ ПАРАДУ.

МОСКВА. — Ческого висланника Едварда Бенеша і його жінку витали в Москві промовами, величавими обідами і парадами по вулицях. Советські представники підкреслювали велику вагу приязни Советів і Чехословаччини та цеї позички, яку уділено Советам у Чехословаччині.

НОВИЙ ШЕФ ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — Ґенерал Юліян Стахевич, дновізійний командант, став шефом генерального штабу. Це є перша важна зміна, яка сталася в Польщі від смерти Пілсудського. Стахевич є близьким приятелем генерала Едварда Ридз-Смиглого, генерального інспектора польської армії, властивого наслідника Пілсудського. Стахевич належав до стрілецьких дружин Пілсудського зперед війни, а потім був разом з ним у польських леґіонах підчас світової війни. По війні кінчив вищі військові студії у військовій академії в Франції. Стахевич є тої самої думки що й Ридз-Смиглий щодо цього, щоб держати армію здалека від політики.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДІЙСНА ЗАПЛАТА В „ПРОЛЄТАРСЬКІМ РАЮ"

Кождий край нині має стільки своїх клопотів, що не має часу багато дивитися на інші краї. Лиш один край постійно цікавиться всіми, а це Росія. Комуністичні верховоди Росії не минають найменшої нагоди, щоби показати, які то величезні досягнення вони мають у поправі життя пролєтаріяту в цім пролєтарськім раю.

Про те, як саме виглядає в практиці цей пролєтарський рай, захотів недавно тому переконатися московський кореспондент „Ню Йорк Таймсу", Гаролд Дені. Його дослід подає цікаві дані для практичного зрозуміння стану робітників під большевицьким режимом.

Дені стверджує, що робітнича заплата в донецьким угольним басені справді зросла. В 1928-мім році, приміром, пересічна заплата вуглекопа в Донбасі виносила 70 рублів 14 копійок на місяць. Нині вона виносить пересічно 165 рублів.

Це могло би виглядати на гарну заплату. Одначе це пересічна заплата, яку обчисляється так, що додається всі нерівні заплати, а потім суму ділиться через число робітників. Отже треба поглянути, які є найвищі заплати. Найвищі заплати мають копальняні інжиніри: по 900 до 1,500 рублів. Коли інжиніри беруть такі заплати, то відомо, що звичайний „майнер" бере багато менше ніж 165 рублів.

У металюргії на Донбасі пересічна місячна заплата для нефахового робітника виносить 110 рублів, для фахового 435, для пересічного інжиніра 500 до 600, для директора 1,000, для технічного директора 1,500 рублів. У Москві робітник заробляє пересічно від 200 до 350 рублів на місяць.

Та й це ще не дасть нам поняття про життя цього робітника, поки ми не дізнаємося цін продуктів, себто: що він може за ці гроші дістати. Про це може кождий судити самий, коли довідається, що за літній плащ платится 250 до 500 рублів, за чоловіче одіння 425 до 1,100 рублів, за нафтову піч 20 до 40 рублів, за алюміновий чайник 25, за алюмінову ринку 10 до 30, за ножички 8 рублів.

Чи можна тоді дивуватися, що навіть родина з 5 осіб, з котрих 4 працюють, що разом заробляє 525 рублів, не може прожити й все в довгах?

Правда, робітники дістають іще ріжні посередні винагородження, як суспільне обезпечення, медичну опіку, знижки до театрів, одначе коли й це все взяти під увагу, то життя пролєтара в „пролєтарськім раю" ще далеке від вдоволяючого рівня.

Який стан сільського пролєтаря, проти котрого міські пролєтарі в Росії все відносилися з упередженням, можемо собі уявити.

УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ В МАНЬДЖУ-ТІ-ГО

(Радіо-доклад, оголошений в м. Харбіні).

Вже від довшого часу звикли всі чути та знати про українське життя в Маньджу-Ті-Го, але мало хто добре орієнтується в тому, як воно пливе та чого досягло за останні роки. Тому дуже й дуже корисно буде поінформувати всіх радіослухачів Далекого Сходу та весвіту про нашу працю тут та життя в нових умовинах, що так сильно відріжняються від того, що було тут раніш.

Кілька коротеньких нотаток з минулого. В 1907 році вперше в м. Харбіні відкрито першу українську організацію, Український Клюб. Та до початків російської революції, 1917 р., це була одинока тут організація, що обєднувала Українців. Ніяких політичних завдань вона не мала, а виконувала виключно культурно-освітні завдання.

Від 1920 року поруч Українського Клюбу повстають інші організації, серед яких чільне місце належить Свято-Покровському Братству, котре було початком українського релігійного життя української парафії Св. Покрови. Повстає потім українське товариство „Просвіта", гуртки молоді, ріжні українські видання, що всеж не змогли довго проіснувати й щойно при кінці 1932 року почав виходити перший український пресовий орган, „Маньджурський Вістник", повстають і інші українські організації, а при кінці 1933 року українська національна кольонія в Маньджу-Ті-Го дістала в своє розпорядження чудову камяницю на три поверхи, котра є Українським Національним Домом, де зосереджується все українське життя м. Харбіну та стає вогнищем української національної праці на азійському континенті.

Рівночасно відбувається низка важливих змін у самому життю української кольонії, котра з етнографічної маси поволі становить міцне тіло, тісно повязане через свої організації зі своєю українською еміграцією та з тими частинами української нації, котрі знаходяться поза межами червоного пекла.

Як же жиє й чим жиє ця українська національна кольонія в Маньджу-Ті-Го, про це тепер розкажемо через сіньцзінську радіо-стацію.

Слухайтеж, Українці, деб ви сьогодні не жили! Знайте, що на терені молодої держави Маньджу-Ті-Го українські еміґранти отримали можливости жити та працювати зовсім вільно, маючи за своїми плечима законну охорону та забезпеку, бо уряд захищає всяку нормальну працю, що йде в порядку закону, та веде до розвитку національного життя кожного народу, що живе в межах його держави.

Так усі національности мають свої організації, відбувають ріжного роду зібрання та школи й влада їх підтримує, бо це є основою великих ідеалів Ван-Дао.

Українці в Маньджу-Ті-Го також користають з цих прав і, маючи кілька своїх організацій, показали, що роботу вести можуть, що впливи цих організацій на широку українську масу зростають, та що вона стає все більш національно свідомою, кидаючи назавжди всі ті ідеї, котрі її розкладали і вели до повної загибелі. Українська еміграція в Маньджу-Ті-Го вже починає забувати про ті ідеї та впливи, котрі прищеплювали їй та привчали жити чужими інтересами і завжди гадати про підтримку когось.

Сьогодні, в дні будівництва молодої держави, всі національности мають можливость використати це для приложення своїх сил та знання, і ми маємо тверду віру, що з кожним днем українські сили все більш зможуть знаходити нові терени для своєї праці, не тільки в площині чисто національній, але й у площині загальнодержавної тут, бо українські спеціялісти також потрібні тут. Недавно в м. Харбіні проведено реєстрацію Українців залізнодорожників, котра дала повний успіх, бо виявила потрібну скількість їх. Згодом безумовно всі ці люди знайдуть для себе можливість іще віддати свої сили для держави, що їх забезпечила на еміґрації вільним життям.

Також розвивається український просвітній рух. Ще не так давно приходилось українським діячам доказувати своїм землякам про необхідність знати про себе, звідкіль вони, яка їх країна, якої вони національности та якими ідеями жиє сьогодні українська нація. Треба було з великими зусиллями гуртувати біля себе тих, що вже переконалися в необхідности українського визвольного руху, та в необхідности жертвувати для нього всім, включно до власного життя. Сьогодні ця праця вже дала яскраві результати й для широких мас уже потрібні стають нові знання та нові виклади про те, яким шляхом повинно йти визволення українського народу з неволі.

Зріст національної свідомости, почування обовязку супроти своєї Батьківщини — ось ті прикмети нового українського життя, що тепер розвивається та притягає до себе все нові групи населення. Але важно також занотувати, що зріст цього активнішого елементу йде рахунок зовсім нових кол, що раніш не були звязані з українським життям тут. Важне також, що нова ґенерація вербується серед збігців з Зеленої України, що ці збігці пережили часи бурхливої нашої епохи, Визвольної Української Боротьби, й що на рахунок цих елементів іде зріст нашої активности. Рівночасно це дає ґарантії для майбутнього, бо ці елементи, витримавши найтяжчі часи, зможуть краще працювати тоді, коли будуть обставини більш сприятливі.

Черговими завданнями українського життя в Маньджу-Ті-Го є поширення самого терену праці шляхом відкриття нових осередків для праці, започаткування українських організацій там, де вони були колись з 15 років тому, і приєднання до українського національного руху нових шарів громадянства та звязування його з інтересами і життям всієї української національної еміґрації, котра робить тепер заходи щодо скликання Всеукраїнського Конґресу, на котрому будуть заложені основи для послідовної праці для будуччини, коли ми діждемося звілнення українських земель та повстання нашої Батьківщини вже вільною країною.

Правда, в нашому життю ще слабо розвинена обслуга підростаючого покоління, котре в чужій школі денаціоналізується та марно пропадає, але вже недалеко та хвиля, коли зможемо мати свої школи та припинити ці, такі загрозливі впливи та, зберігаючи свою національну окремішність, свою мову, дати молодому поколінню тверді знання та приготовити його до невсипущої праці для користи нашої України.

Розвиваючи нашу культурно-освітню працю, ми також повинні подумати й про те, щоб молоде покоління, як рівночасно й дорослі, пізнали й той нарід і державу, де вони живуть, пізнаючи мову цього маньджурського народу, його звичаї, рівночасно знайомлючися з життям сусідніх співчуваючого як молодій державі Маньджу-Ті-Го так і всім народам, що терплять сьогодні від комуністів — народу Ніпону.

Дуже й дуже мало ми зробили в цій ділянці, бо роки життя під чужими впливами чужої культури привчили нас не дивитися на сусідів та не звертати уваги на них, а тимбільше, не прикладаючи ніяких зусиль пізнати їх.

Українська кольонія в Маньджу-Ті-Го нараховує на цей час коло 10 тисяч осіб, але в раменах українських національних організацій нараховується ледви одна десята частина її, що треба пояснити тим, що на протязі довгого часу приналежність до українських організацій викликала для кожного Українця багато неприємностей й тільки в останніх роках стало можливим для Українців вести свою працю так, як це роблять усі інші.

Український рух тут стає з кожним днем все більш яскравим за своїми позиціями назовні, бо він є абсолютно антикомуністичний; він є націоналістичний, він з великою симпатією відноситься до інших народів, що сьогодні терплять від комуністичної неволі. Але рівночасно він також звертає велику увагу на внутрішню консолідацію своїх сил, не витрачуючи їх на привернення тих осіб, котрих треба з великими зусиллями переконувати в українстві, бо ці елементи, що не приєдналися до українства сьогодні в часах гірших, не уявлятимуть собою твердого елементу і пізніше. Такі елементи приєднаються тоді, коли будуть уже всі ознаки української державности, а на початку цього процесу створення українських державницьких сил такі непевні та слабодухі типи роблять велику шкоду і затримують розвиток праці своєю безпринципністю. Тому українські активні націоналістичні елементи мусять охоронити широкі маси від отруйних розкладових впливів недосвідчених і слабовільних індивідів, що не розуміють ваги хвилі і не розуміють нового положення тут у місті Харбіні і в Азії взагалі.

Таким чином у нових умовинах тут далося започаткувати зосередження та зміцнення основних кол для української праці коло існуючих українських національних організацій та, обєднавши їх на принципах української визвольної боротьби, поєднавши їх ідеєю служби для Батьківщини і цілковитим підпорядкуванням її інтересам, вдалося почати й поширення самої ідеї в широкі маси. Досить навести приклад, що три роки тому не було можливости вести сильну пропаганду та різке наставлення українських ідей через пресу, бо був спротив не тільки чужих ворожих кол, але і своїх, а сьогодні вже всі розуміють наші позиції, всі почувають необхідність не тільки не робити спротиву, а в більшости відноситься з гідним розумінням до нашої справи.

Сьогодні українська ідея вже здобула загальне визнання тут. Сьогодні нам потрібно змінити її ще більше, поширити терен її впливів та ознайомити з нею широкі чужі кола, а в першу чергу щоб про нас знали ті, котрі є або можуть бути нашими приятелями. Треба також постаратися, щоб залишили ми добрий спомин і серед того народу, де знайшли захист та можливість вести нашу працю тепер в Маньджу-Ті-Го. Це наш обовязок.

Рівночасно треба підкреслити, що **ніде в світі українська еміґрація не має таких прав та можливостей для національної праці, як тут**, але ми маємо сьогодні ще замало культурних сил, щоб розгорнути її так, щоб усі ці можливости використати. Готуймо тому наші кадри, готуймо наші сили та користаймо з можливости, бо час швидко тече й усе більше потрібно робити напружень, бо Україна вимирає, гинуть цілі покоління й час ставить перед нами, еміґрантами, все більші завдання. Наш обовязок супроти своєї країни: дати максимум своїх сил і зусиль для розгортання праці для Батьківщини.

Велика ідея Ван-Дао повинна дати й нам тут, як вона дала азійським народам, свіжі сили для ще більше впертої праці. Нам треба підготовити ґрунт для повстання широкої української акції в Азії, де живуть міліони українських переселенців, де виросли нові покоління, котрі потребують все більшої уваги для себе, бо, конаючи в червоному пеклі, вони не можуть вести ніякої національної праці, а ми можемо не тільки зберігати цінности нашої нації, але, рівночасно розгортаючи свою роботу, втягати до неї нові свіжі сили. Великі й відповідальні завдання лягли на наші плечі. Тому й повинні ми виконати свій обовязок сумлінно та чесно, а наш нарід буде зате вдячний вічно.

Памятаймо, що жиємо у відповідальних і тяжких часах.

Якраз цими днями у 1923 році в Читі розправлялись комуністи з нашими працівниками, Українцями Зеленої України, коли судили їх після довгих знущань, коли засудили на смерть і вязниці десятки наших активних діячів. Це був одинокий на Далекому Сході судовий процес у такому масовому характері, процес над свідомим далеко-східнім українством.

Цей приклад хай учить нас, як треба працювати і як треба жертвувати для своєї Батьківщини, — („Маньджурський Вістник").

В. Будзиновський.

ДОБРА ЖІНКА

Два господарі, Загірний і Легенький живуть, як то звичайно по селах буває, в добросусідській ворожнечі. Вже раненько зачинають сваритися. Коли вже задихаються, зачинають їх жінки і не годні закінчити. Жінки мають груди ліпші, як їх мужі. І груди ліпші, і ліпші горла, і ліпші язики.

За причину до сварки не тяжко. Причина все знайдеться. Пацятко Легенького прохозветься крізь пліт в город Загірного, подопче і порие салату. Або курята Загірного повискакують на пліт, з плота на подвіря Легенького і вибирають се, що Легенька насипала своїм курятам. Сего, чи того було досить, щоби чорт мав свою утіху.

Одного разу сталося щось багато гірше. Яблінка Легенького стоїть зараз при плоті, що розмежовував їх обійстя. Став дуріти сильний вітер, затрусив яблінкою і одно прегарне яблоко впало поза пліт, бо поза пліт сягала одна галузь яблінки. На свою біду саме там стояла тої Загірна і яблоко впало акурат коло її ніг.

Славні на цілу околицю були яблока Легенького. Розпливалися в устах. Загірна не була би пра-правнучкою прапра-бабуні людського роду Еви, як би на таке яблоко не злакомилася. Вхопила його і вкусила.

Та наглий шум вітру вигнав із стайні сусіда. Він побачив, що його яблоко попало між чужі зуби.

— А куш, а куш! — крикнув Легенький і став сусідку визивати злодійкою і іншими, не конче милозвучними словами.

Загірна не любить довгів. Се треба їй признати. Що правда, то правда. Надбіг сам Загірний тай обоє стали зараз віддавати з грубими процентами. Ся словна баталія щораз більше поширювала обі сторони, розпалювала. Щоби бій гідно закінчити і Легенькому показати, що на його яблока така Загірна цілком не ласа, вона замахнулася яблоком і відкинула його на бік Легеньких.

Бумс! Зень-дзень!

Пішли дві шиби Легеньких, яблоко влетіло аж в їх хату.

Загірний і Загірна замовкли і пішли до хати. Легенький і Легенька ще щось вигукували і бачучи, що ворога вже нема на подвірю, також відійшли.

Ще в хаті Загірна відказувала на Легеньких, хоч знала, що вони того не чують. Вона мусіла висипати з себе решту з запасу слів, уживаних в такій війні. Коли запас вже вичерпався, спитала:

— Що він сказав, той макабунда? Що завдасть мене до суду? Нехай!

— Погано! Як піде до суду, то ти посидиш які дві доби на воді і хлібі, Теклюню!

— Хто, я? Не будь дурний!

— А хто? Може я? Чи то я стрілив яблоком у вікно? То ти зробила! Чи можеш заперечити?

— Що з того, що я? За таку дурницю сидіти в арешті?

— А ти як гадала? Як би не арешти, то в селі не було би одної шиби цілої.

Баба сполотніла.

— Я маю себе дати заперти? Щоби люди показували на мене пальцями, кажучи: „То ось тота, що сиділа в кримінàлі!" Я ані на крок не могла би вийти з хати. Ліпше скочити у воду, як іти до арешту!

— Щож на се порадиш? — сказав муж, здвигнувши плечима. — Сей ледащо має свою найкращу хвилю тоді, коли нас може помастити на чорно. Се ти сама знаєш.

— Боже! Щож мені діяти?... Хіба... Хіба ти дай собе заперти!

— Я? У тебе хіба не всі дома!

— Слухай, Миколо! Подумай і обміркуй! Хлопови таке так дуже не пошкодить. Чи то лише один господар в нашім селі вже сидів за заяця, за серну? Чи хто з тої причини глядне на котрого з них кривим оком? Жінка, то що інше! Як заступиш мене, то буду тобі вдячна увесь мій вік, аж до гробової дошки. Скажи, що то ти вибив шибу. Судді сеж все одно... коби лиш когось заперти.

— Теклюню, що тобі прийшло до голови?

— Любий мій! Не кинь мене на сміх і ганьбу! Я вже тобі ніколи слова не скажу, хоч би ти аж рано прийшов з корчми. І ніколи не буду перечитися з тобою. Все буде твоя правда.

Загірний аж здивувався, що його жінка так вміє прилещуватися. І то, як гарно, як солодко! Від дня шлюбу Загірний не чув з жінчиних уст одного солодкого, одного приязного слова.

Бачучи, що він вже надумується, жінка зачала ще солодше. Взяла його. Він згодився.

Три тижні пізніше Загірний хотів викраститися з хати і з села, бо прийшов реченець зголоситися до арешту за вибиття чужих шиб. Ледви вийшов за ворота, почув грімке:

— Щасливої дороги!

Легенький кричав до нього з порога своєї хати. Зза плечей Легенького визирала його жінка і прощала Загірного, махаючи рукою.

Троха не тріс з досади. Щоби ще більше не сміялися з нього, він бультоби не чув і пішов далі.

Коли вже Загірний відсидів свою кару, вертався не головною дорогою, ані не селом. Село обійшов лісом і на своє обійстя всунувся поза стайню, щоби сусід не побачив і не привитав його.

Прокрався до хати, а там за столом сидить його Теклюся. Перед нею свиняча печеня з салатою, фляшчина з чарочкою і велика фляшка пива.

Побачивши мужа, спаленіла і вистрибнула зза стола.

— Ти вже тут? — крикнула. — Мені казали, що вернешся аж завтра. Ти чого так кваписся? Може тебе скорше випустили?

— Я зробив тобі несподіванку? Я гадав, що ти скучаєш, тож їхав залізницею, щоби скорше бути дома. Тепер бачу, що тобі тут весело. Печеня, пиво, гм, гм...

— Мій Боже! — відповіла жінка. — Я потішала себе. Тотрошка мяса хіба не будеш шкодувати і не пожалуєш мені? Вріж і ти собі хліба, та возьми до того кусник сала. Я тобі не завидую.

— Вірю тобі! — гукнув Загірний і жовч йому рушилася. — В арешті мій шлунок бурчав, коли ти тут уживала собі. Аж тепер бачу, яка ти!

— Яка я, яка? Га? Кому то говорити! Що ти заодин? Хочби я мала гору золота, то за тебе вже не дала би й зломаного сотика. Кажу, щоби ти знав се!

— Що я чую? — Загірний спитав з жахом.

— Кажу се, що правда! — кричала Загірна. — Ти може хочеш, щоби чесна жінка жила з тобою? Котра має такого мужа як ти, може дістати розвід. Ти вже забув, звідки прийшов? Такого сорому, такої ганьби наробив мені: В кримінàлі сидів! Тьфу, до чорта!

Мужеви терпцю не стало.

Що там було між ними, те й було. Скінчилося так, що Загірна втекла до Легеньких просити їх, щоби пішли до її хати утихомирити, як казала, „розшалілого" мужа.

Довго мусіли обоє просити, заки муж простив жінці і позволив їй вернутися до хати.

— Музей Визвольної Боротьби України мусить стати святинею України. Вибудуймо ще в цьому 1935 р. Український Дім для Музею!

Хай не буде ні одного Українця, що не дав би своєї пожертви на Український Дім у Празі.

Будуючи Музей Визвольної Боротьби України, ратуємо наперекір вороги славну память наших змагань за незалежність.

Будовою Музею Визвольної Боротьби України положимо край плюгавленню ворогами нашого славного минулого.

Українці, покажіть себе в ділі також сильними, як і в слові. Збудуйте Музей Визвольної Боротьби України!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

„РОСІЙСЬКИЙ БЕРБЕНК".

З Москви доносять, що там помер Іван Мічурін, „совєтський Лютер Бербенк".

Лютер Бербенк відомий у цілім світі Американець. Був він геніяльний практичний огородник, що вмів виплекувати нові роди ростин.

Отже Мічурін, мовляв, був чимось у роді цього славного Бербенка. Тому його й називають „совєтським Бербенком" чи „російським Бербенком".

У ВІЦІ КУЛЬТУРНОГО ДІТВАЦТВА.

Отже фраза „совєтський Бербенк" могла би виглядати на чисте пояснення. Немовби-то засіб представити Американцям значіння Мічуріна.

Коли про це йде при творенню такого імени, то нема що цьому дивуватися. Одначе при таких іменах звичайно грає ролю ще щось зовсім інше.

В Американців теж довго ріжних артистів, малярів, різьбарів, письменників називано подібним способом: мовляв, це американський Шейкспір, Рафаель, чи Фідій.

Нині Американці вже цього не роблять. І нині американські вчені вже прослідили, коли це так Американці називали своїх великих людей прирівнюваннями з великими чужими людьми.

Вони переконалися, що це було в таких часах, коли Американці не мали пошанування до власної культури та її творців, коли вони мали почуття, що їх культура не дорівнює культурі інших народів.

У тих часах Американці кождого свого культурного творця негайно прикладали до якогось чужого та дивилися, чи подібний він до нього, чи дорівнює він йому.

Робили це Американці тому, бо при появі кождого творця не думали про те, що цей творець дає їм, Американцям, а про те, що він дає чужинцям.

ЯК ЛЮДИ КУЛЬТУРНО ДОЗРІЮТЬ.

Нині в Америці цього вже не робиться, бо Американці вже дозріли культурно.

Як нині в Америці появиться письменник, то ніхто не спішиться порівнювати його з якимось чужим письменником. І нині в Америці ніхто там не журиться, чи будуть знати в Франції, Німеччині, чи хочби в Англії про значіння великого американського письменника.

Нині Американців обходить передовсім те, що цей письменник значить для них, для Американців. Що він дає для їхнього, американського життя. Як вони люблять якогось письменника, а в Европі його не люблять, то вони тим не журяться; вони далі його люблять, не дивлячись на те, що в Европі його не люблять.

Зовсім, як у приватнім житю. Дитина дивиться все за те, яке то вона враження викликує на інших людей, оглядається на чужий осуд: а дозріла людина дивиться передовсім на свій власний осуд. Хіба що вона лишилась дитиною, не дивлячися на сивий волос чи лисину.

ЗВІДКИ ЦЕ ВСЕ?

Тепер уже зрозуміємо, чому Москалі возилися зі своїм малярем Брюловом, називаючи його „російським Рафаельом" (Рафаель — великий італійський маляр). Тепер уже зрозуміємо, чому ми називали Труша „українським Матейком" (Матейко—польський маляр), а Марка Вовчка „українською Бичер Стов", від американської письменниці, що написала відому повість „Хатина дядьки Томи".

Це все походить з того самого жерела, з якого походить наше вічне оглядання на чужу похвалу. З тої самої причини, через котру ми не дивимося, що нам говорять наші люди, які якусь справу знають, а воліємо слухати, що скаже про нас чужий чоловік, хочби він справи не знав. З тої самої причини, через котру ми менше віримо свому власному великому артистови, ніж темним чужим пяницям, які про дану штуку не мають найменшого поняття. З тої самої причини, через котру ми на відчит до себе про свою культуру просимо Американця, або Англійця, або Жида, що через нашу культуру перебіг, як пес через овес.

Культурна людина шукає доказу вартости культури в собі самій, а не в чужім признанню. Культурна людина покладається на власний розум і на власне серце та не оглядається на те, що іншому може не подобається, що їй подобається.

„УКРАЇНСЬКА СПРАВА ЦЕ ОДНА З НАЙВАЖНІШИХ ПРОБЛЄМ ЕВРОПИ"

В травневому числі місячника „Нешенал" (Лондон) появилася велика передова стаття, яку написав один з визначніших політиків консервативного табору, бувший посол сер Ворден Чілкот. До статті додана мапа українських етнографічних земель.

„Українська справа, це одна з найбільших проблєм, яка в скорому часі поставить на спробу европейських дипльоматів у всіх державних радах" — каже сер Ворден Чілкот.

Стаття заступає думку поважної консервативної групи, тому буде цікаво для українського загалу з нею познайомитися. Подаємо витяги зі статті.

„Політику Петра Великого —пише автор — продовжали його наслідники з таким завзяттям, що старалися вимазати з мап навіть само імя України, а разом з тим витерти його з памяти европейських народів; отже не дивно, що дуже мало з наших горожан мають ясне поняття про те, що це Україна. (Ще дуже недавно тому навіть такий поважний твір як „Енциклопедія Британіка" присвячував всього чотири рядки цьому краеви, поверхнею більшому від Німеччини, урожайнішому від Франції та з численнішим населенням від Польщі)."

Автор переходить опісля до опису України, яка „не є ні такою малою, ні такою далекою, бо в дійсности всього пятьдесять годин їзди експресом, або дванацять годин літаком" ділить її від самого серця Лондону.

„Україна це великий і привітний край. Він багатий у природні скарби, а його населення — це приязний та гарний нарід".

Далі йде короткий огляд історії України. Автор переповідає коротенько героїчні змагання Українців у боротьбі за самостійність і доходить до найновіших подій.

Вичисляючи нові держави, які повстали на руїнах царської Росії, автор питає: „Чому поминено далеко більшу українську націю? Вона заслугувала найбільше на узглядненння. Українці бажають свободи, лучби з цивілізацією та ненавидять комуністичне ярмо. Повстання незалежної і більшої української держави було не тільки в інтересі сорока мілїонів Українців, але і в користь усеї Европи.

„Слово „Україна" означає „граничний край". Добро всеї цивілізації західньої Европи вимагало, щоб у граничній смузі від Балтику по Чорне море повстали дві незалежні, густо заселені держави, які творилиб звязок з Заходом і якіб булиб забороном проти варварського Сходу. Такими державами могли бути і повинні були бути Польща й Україна. Обі ставляли високо британійські ідеали і британійські засади. Польщу визволено, натомісць далеко важнішу Україну оставлено під совєтською кормигою.

„Як я згадав, Українці це нарід, який від століть боровся проти перемагаючих сил за свою незалежність. Він не піддається так легко і не прийме без спротиву на свої плечі тої влади, яка у всьому противорічить його традиції, цілям і змаганням. Поняття незалежности й культури стоїть в Українців в діяметральному противенстві до тої політики, яку ведуть теперішні совєтські правителі на Україні. Українці змагають до демократизму, такого, як ми його знаємо, натомісць їхні російські гнобителі пересяклі засадами, які в суті є азійськими, а спосіб російського думання веде до реакції та екстремізму; їхня ідея, це перемога інтернаціоналізму, а не самоозначення; в них комунізм замісць вродженого в Українців індивідуалізму, атеїзм замісць релігії.

„Поза сильно стереженим кордоном переводиться вже від вісімнацятьох літ криваві масакри, ведеться боротьба і переслідування. Що ми, які маємо в Канаді пів міліона Українців і, не зважаючи на це, так мало поінформовані про цей могутній конфлікт, це тільки доказ, як успішно ведеться це переслідування. Українці ще ніколи, протягом своєї повної болю історії, не боролися так геройчно за свою незалежність, як, тепер. А проте мало людей, хіба ті, що спеціяльно занимаються студіями европейських справ, знають про цю боротьбу, хоч вона коштує незлічені жертви та спричинює невисказану нужду".

Обговорюючи німецькі аспірації на сході Европи, каже автор: „Причина, чому німецькі й російські диктатори на перегін зброяться, не лежить тільки у тому, що обиди сторони дуже живо предвиджують події на Україні та хочуть до них підготовитися".

Багато є доказів на те, що Гітлєр дуже зацікавлений українським питанням, пише сер Ворден Чілкот.

1) „Гітлєр вибрав собі за найближчих дорадників людей, які дуже добре знають Україну і які віддавна були за те, щоб Німеччина її анектувала.

2) „В Берліні засновано в університеті окремий відділ, який займається студіями українського устрою й історії.

3) „Німеччина підпомагає фінансово й іншими способами групу українських авантурників, які їй служать і які радо віддати свій край під її руку, коли тільки дістануть змогу заняти вигідні посади. Їм байдуже, яку над ними поставлять владу".

Нема сумніву, що коли прийшлосяб вибирати поміж двома злами, то Українці волілиб уже німецьку владу над собою, ніж большевицьку. Але понад усе Українці бажають стати незалежними, каже автор.

Далі обговорює він коротенько положення Українців у Польщі, яка мірить двома мірилами. Коли Поляків утискали, то про те ввесь світ мав знати, але коли вони тиснуть Українців, то це інша справа.

Про британійський погляд на українську справу каже він так:

„Треба відразу на цьому місці отверто сказати, що така політика, яка вимагає, щоб видістати Україну зпід совєтського ярма тільки в тій цілі, щоб її негайно знов поділити між дві держави, або причепити на стало до одної, рішучо противиться британійським засадам та інтересам.

„Через Україну веде найкоротший шлях із Заходу до Індії; чорноморське побереже надає їй ще більшого значіння. Дуже можливо, що коли якась із сильних держав переміне Україну на свою базу, то стане таким самим, або ще й більшим чинником, який веде до заворушень на Сході, ніж большевики є під цю пору. З тої вже одної причини треба з рішучістю опрокинути всякі претенсії з боку Німеччини. Ми ніяк не можемо повторяти цього небезпечного положення, яке повстало було перед війною внаслідок алярмів та інтриг з проєктованою багдадською залізницею.

„Так виглядає вкоротці українське питання і не можна того заховати, що винайдення мирного способу полагодження його представляє дуже великі перепони. Як перевести визволення України та оминути, поновне її поневолення?

„Ще в році 1932 висказав я в своїй книжці „Політичне спасення" думки, які відносяться й до українського питання.

„Большевицький страшак, це вже щось більше як сама темна тінь, що паде ззаду; це вже жива небезпека, яка зростає з години на годину в кожній державі.

„Чи може хто заперечити тому, що большевики це дійсно загроза для всеї цівілізації? Деякі держави, як от наприклад Фінляндія, енергійно забралися до здержання походу большевизму, але інші придержуються ще струсиної методи. Я побоюся, що наша батьківщина належить до тих останніх.

„Спільна акція всіх цивілізованих націй у хрестоносному поході проти большевизму буде найважнішою запорукою тревалого миру".

Стаття закінчується словами, зверненими до Москалів, Німців та Українців. „Ви маєте повне право до своєї спадщини" — каже автор до Українців. „Ви повинні її здобути і держати в свойому посіданню і цим зробите велику прислугу людству, поможете справі світового мира та охороните цивілізацію". — (Укбюро, Лондон).

СУД
(Байка).

На раду хижі зійшлися звірі
І піст собі суворий наказали;
А щоб усі умови додержали,
То попідписувались всі
І підписи свої печаткою скріпили.
Як кіт у піст живився молоком,
Пантера бачила і крику наробила:
„Гвалт, розбій!" — кричить вона що сили:
„Коти закон наш поломили,
Їдять скоромне в піст!
Таж ясно сказано:
Що якби навіть хвіст
Осмілився хто у скоромне вмачати,
То тому хвіст треба утяти.
Прощай тепер закон, мораль на світі згине
І може ще коли прийдеться нам
Доземно кланятись котам
І перед ними гнути спини.
На суд його, на суд,
Нехай одвіт дає за вчинок свій розбійник!"
І в мить одну на Мурку вже нашийник,
І на шнурку на суд кота волочить лис.
Привів вже і на суд,
А судями все льви і тигри і пантери
Та інші хижі люті звірі
Позасідали в ряд і кажуть до кота:
„Як їсти в піст посмів ти молоко?
Таж ти вчинив найтяжчую провину!"
А кіт злегенька вигнув спину,
Вклонився судови всьому
И дав відповідь таку йому:
„Тане молоко тому в їв,
Бо бачив, як то ви волів
І коней і оленів дерете
І мясо їх жерете".
„Аво, диви, куди він, бач, рівнає,
Ніби закона нашого не знає!" —
Лев зарикав.
За ним всі звірі притакнули
І бідному Муркови так сукнули,
Що клапті шкури з суду понесли.

Точнісько суд такий
Тепер цілий світ має:
Як справедливости
Маленький там бажає,
То всудять так йому,
Що рідних не впізнає.

П. Т.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДУБЮК, АЙОВА.

Звіт з праці українського студентства.

На протязі шкільного року мені доводилося говорити про Україну в багатьох місцях у Дубюк і околицях. Подаю про це в хронологічнім порядку.

Дня 7. жовтня 1934. р. я промовляв в St. Luke's Church на тему „Українські діти". Опісля говорив в хлопячому відділі тоїж церкви на тему „Що таке совєтський Союз".

Дня 28. жовтня 1934 р. промовляв зрана в тійже церкві на тему „Релігійна справа на Україні". Вечором тогож дня промовляв до американської молоді на тему „Україна — край нужди і розпуки".

В місцевій газеті "Telegraph Herald & Times Journal" була знимка заграничних студентів, що учащають до університету в Дубюк. Були там знимки п. Лехицької, Іванили і моя. Була там також інформаційна згадка про наш нарід, край і змагання його до волі.

Дня 7. грудня 1934. р. я промовляв в публичній школі Franklin school на зборах дітей, учителів і родичів. Тема: „Різдво на Україні". Також відограв українські коляди на мандоліні.

Дня 13. грудня 1934 р. я говорив в Y.M.C.A. на тему „Україна".

Дня 20. грудня 1934. р. п. Лехицька в українськім строю співала коляди на зборах Жіночого Клюбу при Dubuque Chamber of Commerce, а я розказував про наші різдвяні звичаї.

Дня 12. лютого б. р. я промовляв в місцевій high school.

Дня 19 травня б. р. я промовляв у методиській церкві в Galena, Ill., на тему „Релігійне життя на Україні".

Вечором тогож дня говорив у презбитеріянській церкві на тему „Україна й Америка".

Дня 26. травня б. р. я промовляв в американській церкві у Winona, Minn., на тему „Европа й Україна".

Дня 3. червня б. р. я брав участь в т. зв. Alumni Oratorical Contest в університеті. Говорив на тему "A Plea for Ukraine". Виграв друге місце.

Подаю це до відома на те, щоб це було заохотою для інших наших студентів.

На закінчення хочу подякувати п. О. Ткачук, з Бингемтон, Н. Й., за випозичення знаменитої мапи, якої я вживав у своїх промовах, й чудових українських вишивок, які я показував Американцям.

Ф. Б. Луців.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩО КАЖЕ МОЛОДЬ?

Саме старше покоління признає, що історія нашого життя в Америці це історія довгих релігійних і політичних боротьб, це боротьба груп і одиниць. І мусіла та боротьба бути дуже завзята, коли ще й сьогодні не заговорить неодин зі старшого покоління до другого тільки тому, що один „католик", а другий „православний", або навпаки. Мені нераз приходилося слухати по церквах довгі проповіди, повні нападів і лайки на другу церкву, чи то нападів одного священика на священика чи священиків з другої групи, зглядно церкви. Я сам, хоч іще молодий, є свідком, як будуються попри одну дієцезію не то друга а й третя, а навіть четверта. Чи старше покоління застановляється над тим, що молодь те все бачить, над тим думає? Що вона знає, що на ті релігійні спори чи які інші участь ці стає, і є навіть гроші, а за молодь нема кому подбати? Вона виростає як та дика рожа. А потім дивуємося, що вона замало вихована в українськім дусі, що вона замало інтересується українськими справами, що вона пішла в інші сторони.

Чи можна кидати на ту молодь болотом, коли вона виростала серед нашого хаосу і вже через те не є підхована як слід, щоб мати запал до українських справ? То ще чудо, що наша молодь заховала так багато чувства для української справи, що тепер навіть сама, власними силами береться доповнювати українське знання і береться служити українській справі, наскільки її сил.

Та справа наша навіть під тим оглядом не пропала. Ще можна старшому поколінню багато зробити для молоді й нашої справи. Ще можна вичистити наше життя від релігійної чи політичної ненависти, ще можна виховати нові кадри в новім і здоровім українськім дусі. А щоб так було, треба старшому поколінню в першу чергу подбати за те, щоб молоді діти були в У. Н. Союзі. Нема двох слів щодо цього, що У. Н. Союз і його дух залишає свій слід на молоді. Це певне, що молодь ставиться до У. Н. Союза з повною повагою як до найбільшої фінансової інституції і як до тої, що уявляє собою все те, що є найкраще між Українцями в Америці.

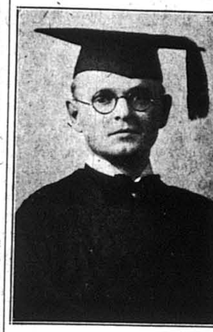
Тому, коли я беруся сказати слово до наших Батьків від молоді, то воно таке: Українські Батьки! Залишіть її вічні суперечки, тертя й амбіції, що розбивають наше життя в Америці. Підготуйте нове покоління молоді для України й Америки. А це станеться найскорше тоді, коли впишете своїх дітей до У. Н. Союза.

Степан В. Дроботій.

ЩЕ ОДНА НАУКОВА СИЛА.

Доносять з університету Дубюк, що п. **Федір Луців** скінчив каледж і дня 4. червня отримав науковий дипльом В.А.

Громадянин Луців це повоєнний імігрант. Він прибув до Америки щойно в 1930 р. За цей короткий час він показав, що вміє працювати і то з добрим висилом. Першу науку побирав Федір приватно підчас війни у рідній селі Нагірянці, повіт Бучач. Опісля за української влади ходив до школи в Бучачі. Вищу освіти побирав він у Львові, де скінчив шість гімназийних кляс, а потім торговельну школу. Був арештований Поляками в 1928 р. й усунений зі школи.

Федір Луців.

По приїзді до Америки працював він якийсь час у Ню Йорку та жив при батькови. Вечорами ходив до школи та вчився англійської мови. По якімсь часі перенісся до Мінеаполіс і продовжав науку. Жадоба науки не давала молодому Федорови спокою. І так у 1932 р. в часі великої депресії він майже без цента вступив до університету Дубюк. Зносив він немало труду, але терпів, вчився і поступав вперед. Коби так так наше американське громадянство знало, як наші студенти бідують в Америці, то, жертвуючи на краєві цілі, кинулоб якого там доляра і між своїх студентів в Америці, що тихцем терплять, мучаться і приготовляються до служби свому народови. І п. Луців ішов тею тернистою дорогою. Та, не зважаючи на те, працював для України і в університеті. Виступав з ріжними бесідами перед Американцями та по ріжних американських установах. Українські громадяни повинні бути раді, що мають таких нових, молодих щирих працівників.

З набуттям першого наукового титулу п. Луців мабуть піде далі на вищі студії і буде підготовлятися на професора історії. Він найбільше цікавиться східно-европейською історією, а це дає йому нагоду говорити про Україну.

Бажаємо п. Луцеву дальших якнайкращих успіхів.

В. Г.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

І. Ф., Філаделфія, Па. — Дітройтські Українці належать у своїй подавляючій більшості до тих, що думають про Пілсудського так як Ви і тому запротестували. Ваші завваги щодо поведення декого з наших провідних одиниць, організацій, партій чи часописів з приводу смерти Пілсудського теж слушні. Вони вповні покриваються з тим, що вже писав наш орган кількома наворотами. Тож і нема потреби це передруковувати, бо доніс нічого нового не вносить. Але завваги Ваші слушні.

АРАБСЬКИЙ ТЕАТР

Каварня-театр, нудьга й веселість, нужда й багатство.

Лук колірових жарівок висить над дешевим, несмачно помальованим порталем, деревляна долівка в коридорі запорошена, скрипить за кожним кроком. Довкола примітивної деревляної каси утворилася заглибина, а в ній повнісько пороху. Заспаний касієр відсунув подертим ліктем засуву, видав злісно картку вступу та відпровадив гостя до оксамитної, червоної завіси, що відділює коридор від салі з рестораном. Повітря там перемішане з перфумами, димом, і порохами. Сцена з дощок, погано збитих, обліплена сорокатим папером, що в багатьох місцях уже повідставав. По обох боках кулїси, якісь хиткі стіни на деревляних ногах, обліплені тапетами крикливих барв, із понамальовуваними цвітами та птахами. Задня стіна сцени, це напняте полотно, на якому намальований краєвид із хатами й горами. Перед сценою сидять музики на шістьох жовтих стільчиках. Капельник у білій „галібгіяг", арабський сорочці, на голові має шапочку з кутасом. Інші мають европейські блюзи та бронзові, або пружковані штани. Бринькають на ґітарах, співаючи до того захриплим голосом одноманітні мельодії. Капельник має батуту. Як лише музики скінчать грати, нагороджують їх грімкими оплесками. Саля повна гостей. Гості в шапках, турбанах, капелюхах. При окремому столі сидять жінки, акторки, ждуть на свій виступ. Вкінці зявляються на сцені актори та починають грати банальну комедію на европейський спосіб. Грають персійно, лише один старий, сивовусий Араб є дуже добрий, та гарна молода акторка, що не мають головної ролі. Та їх не оплескують. Геройка комедії товстелезна, грає неможливо, та глядачі одушевляються її грою. Саля освічується, актори кланяються. Потім виходить на сцену товста танечниця, що передтим сиділа на салі. Танцює звичайний „танець живота" з величезним успіхом. Глядачі оплескують її навзаводи, тупають, вимахують шапками. Якийсь із глядачів кричить, що сили, піт тече йому з чола, а він усе ще кричить: „Гелюа! Гелюа!" (Солодка! Солодка!). І інші починають кричати, а танечниця танцює щораз скоріше та скоріше й тяжко віддихає. Потім перестає танцювати й відходить зі сцени під невмовкаючі оплески. Музики знову бринькають на ґітарах. На салі нудьга. При деяких столах дебатують. Одушевлений гість, що кричав „гелюа", відійшов до льожі, де сидить танечниця, обіймає її та шепче їй щось до вуха. На сцену виходить молоденька, гарна співачка. Вона збентежена, а визначається непоборною принадою примітивних жінок, шарпає френзлі свого замітного одягу та співає погано захриплим голосом. Це пісня про бідну дівчину, яку продав батько. „Батько, прошак, продав мене за десять пястрів, за двацять пястрів..." Співає довжезні строфки, в яких змінюється лише ціна купна. Кожна строфка кінчиться нарікаючим звуком „ель-абу у-у бітаі башал ауі і-і", мій батько лихий. Зжилася із своєю ролею, лице її смутне, в очах сльози. Оглушуючі оплески. Відходить зі сцени кланяючись і сідає в льожі з трома юнаками. Нараз серед розмови зривається та втікає. Всі три юнаки біжать за нею, хочуть її здержати. Та вона сідає при столику, де на неї жде молодий красунь. Він бере її на руки, садовить на стільці та держить у поясі. Танечниця щасливо дивиться на нього та попиває червоний напиток. Ґітари музик не перестають грати, галас більшає. Покидаю салю, виходжу в вигріту африканську ніч, змішану з запахом достиглих дактилів.

Просили біди.

Залетів бузьок до села й сів на Климовичову хату. Побачили Москалюкові діти та стали плакати: „Тату".

— „А чого вам діти?"

— „А дивіть не могла біда на нашу хату сісти, а сіла на Климовичову".

— Цитьте, діти, чей ще й на нашу хату біда сяде".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На допомогу с. Руді, повіт Рогатин.

Читальня „Просвіти" в с. Руді, повіт Рогатин, віднеслася до односельчан в Америці з проханням допомогти їй до цього, щоб польська влада не розвязала читальні, зглядно щоб не замкнула їй бібліотеки. Закон вимагає, що бібліотека мусить мати 500 томів книжок, а в читальні є всього 250 томів.

Підписаний занявся збіркою на ті книжки і на допомогу Рідній Школі.

Зібрано $36, з чого $11 пішло на Рідну Школу, а на читальню $25. Зложили жертви: М. Жидонко $4; Укр. Січові Стрільці, Перша Сотня $2; Г. Дорошенко $2; по $1: В. Дорошенко, Г. Дорошенко, Д. Чорнюк, М. Цеглинський, С. Корда; А. Білас $1.25; по 50 ц.: М. Вітишин, С. Гавсман, С. Корда, Г. Палюк, І. Лисак, В. Сидорович, В. Дубас, М. Дубас, М. Ярема, І. Рутка, М. Мельник, В. Сидорович, М. Павлусь, Ю. Павлусь, Ґулька, І. Мидинський, Н. Боднар, Ґулька, М. Росзол, М. Зазулька, І. Мидинський, Т. Боднар; по 25 ц.: В. Лищишин, І. Бучак, О. Тимків, М. Кметь, С. Перкацький, І. Маселко, М. Гира, М. Вітишин, Д. Хрущ, Марія Панасович, К. Матвійський, В. Будник, І. Бутин, П. Псуй, Г. Руришин, І. Клясик, Т. Гнатинський, В. Цуй, С. Савчин, М. Шумейко, А. Мікляшевич, М. Сак, Д. Кальба, М. Коритко, М. Литвин, В. Раб, І Мулляр, В. Фейло, М. Білобран, Г. Микитенко; Незнані $3.50.

Григорій Дорошенко.

САВТПОРТ, КОНН.

На визвольну боротьбу.

На 25-літнім ювилею подружжого життя громадян Дмитра Махна і його жінки, дня 26. травня 1935 р., приятелі і гості побажали ювилятам щастя та здоровля, а при тій нагоді не забули також про рідний край. На поклик Д. Чернявського зложили на визвольну боротьбу отсі жертводавці: Д. Махно, М. Кориняк, І. Кондо і Д. Чернявський по $1; М. Ванат, Л. Бих, С. Шмігельський, Е. Ванат, І. Данилко і М. Галькевич по 50 ц.; Г. Монюк, Я. Велиток, А. Монюк, М. Сендзік, М. Горошко, П. Сабашко, І. Шевчук, П. Клубчак, М. Гайда, Ю. Гоголь і К. Хома по 25 ц.; Е. Куць 20 ц.; І. Репко 15 ц. та Репко і К. Авгтон по 10 ц. — Разом зібрано $10.42, котрі вислано до Обєднання на призначену ціль.

Збирали: М. Ванат і М. Галькевич.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

На Рідну Школу.

Від української греко-католицької громади Сестрицтво Пречистої Діви Марії переслалися з писанки яко дар для Рідної Школи $20.09. Збіркою занялася пані Катерина Кіт, предсідниця сестрицтва. Жертви зложили:

о. Михайло Мартинюк $5; І. Кіт, П. Федорців, М. Канюк, І. Готра, О. Семирозум, і Р. Бачинський по $1; М. Гавриш, І. Павчук, В. Сопотюк, Н. Кучинський, І. Олійник, К. Кузів, М. Хас і Н. Дмитрук по 50 центів; Я. Яворський 30 центів; Й. Процьків, І. Чура, Н. Кіт, П. Чучма, П. Гусак, Н. Мандзин, М. Дзівак, І. Скрипець, Д. Вовк, Н. Н., І. Сухорович, І. Процай, Н. Бойко, Перемибіда, О. Козак, І. Козак, Н. Гунчак, І. Скобар, П. Мандюк по 25 ц.; В. Клим 20 ц. — Разом вислано через Обєднання $20.09.

Євдокія Сопотюк.

ЕРІ, ПА.

З ювилею на край.

Дня 11. травня у нашій громаді святкували наші чесні громадяни і Союзовці Андрій і Софія Макаровські ювилей 25-ліття свого подружжя. В церкві св. Петра і Павал відслужив о. А. Синишин Службу Божу та поблагословив ювилятів. Гостиною занялись пані Свайка, сестра ювилятів, та дружка, А. Вітковська. На гостину прибули 40 осіб. Старостою був' гром. Ю. Вітковський, що представив також і народню працю ювилята. Потім присутні відспівали грімке „многая літа".

Гром. В. Гаврилів згадав про положення нашого народу на рідних землях і попросив гостей, щоб не забули за своїх братів. Збіркою занялись В. Гаврилів і Ю. Вітковський. Зложили по $1: А. Макаровський, Ю. Вітковський, В. Гаврилів, І. Ліхач, Н. Свідерський, І. Парубій, Л. Христасу; по 50 ц.: К. Таранько і В. Глиґський. Разом зібрано на інвалідів у старім краю $8, які вислано до Обєднання.

Присутній.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Вільна Україна, від. 152, повідомляє, що місячні збори цього товариства відбіудуться в середу, 12-го червня, в годині 8-мій ввечір, в гали церковній при Мортон вул. Всі довгуючі члени повинні вирівнати свої залеглости цього місяця. — С. Присяжний, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 234, подає до відома всім членам, що звичайні збори відбудуться в' пятницю, 14. червня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 214-216 Фултон вул. Просимо всіх членів прибути на час, бо маємо важні справи до полагодження. Пригадуємо тим-ще пару членам, котрі ще не змінили своїх грамот на новий рід обезпечення, хай це зроблять на тих зборах, бо вже тільки цього місяця можна буде змінити. Члени, котрі так стоять ще вперто, самі собі роблять кривду, бо пізніше мусять більше платити. Пригадуємо довгуючим членам, щоб вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Нових кандидатів, що хотілиб стати членами Товариства і У. Н. Союза, просимо прийти на збори, а ми їх радо приймемо. — В. Вітушинський, предс.; М. Генеґа, кас.; К. Пілат, секр.

СТ. ДЖОЗЕФ, МО. Тов. Запорозька Січ, від. 355, повідомляє всіх своїх членів і членкиць, що піврічні збори відбудуться 16-го червня, в годині 1-шій пополудні, в гали церковній. На зборах буде звіт уряду і контролі, як також важні справи до полагодження. Пригадуємо довгуючим членам, щоб вирівнали свої залеглости, то є вкладки. Обовязком кождого члена і членкиці є прийти на збори, бо в противнім разі уряд поступить згідно зі статутом. Також пригадуємо, що кінчиться реченець переходу до нового роду обезпечення. Приводіть на збори нових членів до Товариства і У. Н. Союза. — П. Рак, предс.; Ф. Солоничний, кас.; П. Занько, секр.

ДЕСЛОДЖ, МО. Тов. св. Николая, від. 225, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 16. червня, в годині 1:30 пополудні, в гали церковній. На збори мають явитися всі члени, бо є важні справи до полагодження. Напоминаємо тих членів, що ще є в старім роді, щоб цього місяця принесли на збори старі грамоти і виміняли їх на нові, бо вже короткий час остається для виміни, тож щоб опісля не нарікали на урядників, що їм не пояснювали цеї справи, і будуть жалувати, коли прийдеться платити більшу вкладку в старім роді обезпечення. На зборах буде звіт з приходів і розходів за 6 місяців. Будемо приймати нових членів без оплати вступного. Член, котрий приведе нового члена, дістане нагороду за кождого нового члена. Неприявний член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — О. Копач, секр.

КАНЗАС СІТИ, КАНЗ. Бр. св. Володимира, від. 323, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 16-го червня, точно в годині 2-гій пополудні, від ч. 38 Савт 5-та вул. Просимо всіх членів прибути на збори, бо є важні справи до полагодження. Напоминаємо довгуючих членів, щоб вирівнали свої довги, бо в противнім разі поступиться згідно зі статутом. Неприявний член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — Василь Феден, предс.; Сидор Звадюк, кас.; Дмитро Кархут, секр.

СТ. ЛУІС, МО. Бр. св. Володимира, від. 179, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 16-го червня, в годині 1-шій пополудні, в У. Н. Домі, 1523 Гікори вул. Просимо всіх членів прибути, бо є важні справи до полагодження. Неприявний на зборах член підлягає карі 50 ц., а урядник 1 дол. — Уряд.

ГРОШЕВІ ЛИСТОНОШІ ЗІ ЗБРОЄЮ.

У звязку з останніми нападами на грошевих листоношів дирекція почт у Львові забезпечила всіх грошевих листоношів зброєю. 36 листоношів дістали револьвери, гумові палки й алярмові свиставки.

ЗМІНА УКРАЇНСЬКИХ ІМЕН.

Читаємо у вінніпеґськім „Українськім Голосі":

Болючо замітити, що декотрі з наших учителів носяться з гадкою змінити своє імя, якщо ще не змінили. Коли в учителів та вчительок є така думка, то це переважно тому, що вони думають дістатися на посаду до міста, а саме до Вінніпеґу.

Українцеви є болючо помітити кожду таку зміну. Батько жаліє, коли його починають цуратися діти. Жаліє також і український нарід, коли починають його цуратися українські діти.

Правда, коли імя є дуже незручне, то це ще гріх простимий, але можна його замінити на інше українське імя. Одначе гріх непростимий, коли людина готова продати своє національне імя ради кращої посади.

Практика показала, що дуже мало з таких перевертнів таким способом здобули собі посади. Часто вони по своїй невдачі йдуть назад між український нарід шукати заняття.

Українцям це є конечне завважити та старатися, щоб така тенденція не йшла дальше, бо один потягне за собою інших, а це зле відібється на нашім народнім організмі.

Здалосяб додати, що ми вже маємо українських учительок у місти Вінніпеґу, але всі вони дістали своє заняття, не потребуючи зміняти своє українське імя. Їм за це належиться признання.

Наші молоді громадяни, і то не лише вчителі, повинні шанувати імя своїх батьків, бо здається, що навіть краще, коли Англьо-саксонець буде кликати вас містер Капуста, ніж містер Кебедж.

Т. Б. Р.

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (42)

Як Атеві загрозив Ронді, Наомі затряслася. Погрози, ба навіть смерть, були їх безупинними товаришками від кількох днів. Думка про смерть нагло пригадала їй на Станислава Обровського, котрого доля була для неї загадкою. Вона не знала, що цю долю має вирішити Тарзан.

Наомі розбудив з її задуми спокійний голос Ронди, котра відповідала Атевіови: „Я не бачу причини, чому я не мала6 тобі прочитати мапи. Вона не має ніякого значіння". Потім вона схилилася понад плече шейка та почала пальцем показувати важніші знаки на мапі.

„Монолітовий стовп коло одинокого входу до долини", читала вона. „Голий вульканічний горб — отвертий край — ріка — водопади — село людоїдів"... Наомі затряслася, а потім показав на їх позицію.

„Завтра", він сказав, „ми перейдемо тут ріку. Понад цим місцем певно десь є водопади Омвамві, а там село Басутів. Небезпечний край, Атеві, але нагорода велика. Ми виїдемо раненько, а жінки підуть з нами". Атеві подивився на Ронду жадними очима.